

rhæ? Myrrha amara amaritudinem passionis significat: fasciculus vero coadunationem multarum passionum ostendit. Fit ergo sponsus sponsæ suæ fasciculus myrrhæ, quando ipsum multiplicibus affectum injuriis ad mentem reducit: quarum quædam jam enumeratæ; aliæ vero enumerandæ sunt. Quæ sunt autem ubera sponsæ, inter quæ illum commoraturum affirmat? Duo ubera sponsæ, prosperitas et adversitas sunt. His tanquam uberibus nutritur, dum adversitate fovetur, ne in prosperis elevetur. Ponit autem dilectum suum inter hæc ubera, dum illius et in adversis, et in prosperis recordatur. Ex quo evenit, ut illè qui modo fuerat fasciculus myrrhæ, id est, qui mentem sponsæ passionum suarum amaritudinibus amaricaverat, subito sit botrus Cyprî, continens in se vinum jucunditatis et lætitiæ: quod fit, dum Sponsum, quem tot viderat oppressum injuriis, et morte turpissima condemnatum, per resurrectionis triumphum gloria videt et honore coronatum, et cum humanitate, quam assumpserat, ad Patris dexteram considerare; confidens se certissime per diversas tribulationes ad idem Domini sui gaudium intraturum.

18. Exeamus igitur nos, secundum monita Pauli apostoli, cum sponso nostro bono Jesu extra castra, id est extra concupiscentias presentis sæculi, improprium crucis et vinculorum asperitatem cum illo portantes (Hebr. xiii, 13): quia non decet membrum delicatum esse sub capite crucifixo; nec ad capitis corpus se indicat pertinere membrum, quod capiti compassum non fuit. Vinciamur ergo vinculis passionis boni Jesu, ut etiam vinculis charitatis cum illo vinciri possimus. Ipse enim vinculis charitatis devinctus, ad suscipienda vincula passionis de coelo tractus est in terras: nos e contrario, qui de terris trahi desideramus ad cælum, prius passionis vinculum nostro capiti colligemus, ut per hoc ad charitatis vincula pertinentes unum efficiamur cum ipso, secundum quod oravit Patrem, dicens, *Rogo, Pater, ut quos dedisti mihi, confirmai in charitate* 135 *sint unum in nobis sicut tu et ego unum sumus* (Joan. xvii, 11, 20, 21). Quid hac unitate gloriosius? quid ultra vel optare poteris, vel habere? Unum cum sponso tu eris. O felix, felicior, imo omnium felicissima unitas! Hac unitate se Apostolus Christo unitum sentiebat, cum dixit: *Quis separabit nos a charitate Christi? Tribulatio? an angustia? an fames? an persecutio? an periculum? an nuditas? an gladius? Certus sum quia neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, neque potestates, neque altitudo, neque profundum, neque alia creatura poterit nos separare a charitate, quæ est Christi Jesu* (Rom. viii, 35, 38, 39). Optemus totis desideriis hujus charitatis vinculis sponso et Domino nostro colligari, ita ut ejus sequentes vestigia illuc pervenire possimus, ubi ipse est qui dixit: *Volo, Pater, ut ubi ego sum, illic sit et minister meus* (Joan. xii, 26).

CAPUT V.

De cultura et speciositate nostræ Vitis, id est, de pulchritudine Christi, interna, et externa.

19. Visis ex parte his quæ viti ad culturam exterius adhibentur, nunc ad ipsam vitem animum covertamus; ut per quasdam similitudines illius, nostram Vitem magis proprie et propius contemplemur. Totum corpus ipsius vitis aliis arboribus et arbustis deformius invenitur, et quasi penitus inutile videtur et abjectum, nec ipso aspectu amabile, aut visui accommodum. Quid hic dicemus? Corpus Vitis nostræ Domini Jesu significare deberet, nisi quod plurimum discordare videtur hujus deformitas, et forma illius, de quo scriptum est: *Speciosus forma præ filiis hominum* (Psal. xlii, 3). Sunt autem nonnulli qui hæc verba non ad exteriorem, sed interiorem hominem retorqueant, id est, ad animam sive ad divinitatem, in quibus nimirum non solum filios hominum, sed etiam filios Dei, id est ipsos angelicos spiritus, præcallebat. Tanto enim melior Angelis effectus est, quanto differentius præ illis nomen hæreditavit (Hebr. i, 4). Ne ergo nos huic sententiæ contradicere videamur, ad manum auctoritates habemus: licet plurimos esse sciamus, qui nondum omnino spirituales effecti, aliud sentiant, fingentes sibi quamdam spiritualem [fort. specialem] pulchritudinem in corpore Domini: et si quando audiant Dominum ipsum despicabilem forma fuisse, non patienter sustinent; et si lingua taceant, rancore et motu animi contradicunt, non attendentes quod scriptum est, *Spiritus est qui vivificat; caro autem non prodest quidquam* (Joan. vi, 64). Isaiam quoque non audiunt, vel inviti audiunt, dicentem in eum: *Ecce vidimus eum, et non erat illi species neque decor: aspectus ejus non erat in eo; et desideravimus eum, despectum et novissimum virorum, virum dolorum, et scientem infirmitatem; et quasi absconditus vultus ejus et despectus. Unde nec reputavimus eum. Et nos reputavimus eum quasi leprosum, et percussum a Deo, et humiliatum* (Isa. liii, 2-4). Ecce qualis describitur a Propheta. Quid apertius? Et vere talis erat in oculis infidelium et carnalium, qui tantum carnem noverunt intueri.

20. Quod et nos manifestis rationibus possumus approbare. Primum quidem per affectum compassionis, deinde per defectum passionis. Et quia vere suscepit affectiones nostras, videamus quomodo afflicti solent homines circa eos quos amant, ut per notum ad ignotum veniamus. Quis nesciat hominem circa amicum suum periclitantem sæpe tanto affectu et dolore moveri, ut corporis sui detrimentum incurrat? Si hoc præstat homo homini; quantum Deum hominem Jesum putas homini præstitisse? Si tu pro uno homine per compassionem periculum corporale incurris; quid putas Dominum Jesum pro omnibus hominibus tolerasse? Omnes enim sui erant, et omnes mortaliter infirmi erant. Certe novimus Paulum apostolum de sedixisse: *Quis infirmatur, et ego non infirmor?* (II Cor. xi, 29.) Et vere eo usque infirma-

batur, ut, sicut ipse de se fatetur, præsentia ejus esset despicabilis (Id. x, 10); et, sicut ait, *Mundus mihi crucifixus est, et ego mundo* (Galat. vi, 14). Mundus quippe ei crucifixus erat, qui omnia quæ mundi erant, tanquam mortua reputabat. Ipse vero mundo etiam crucifixus erat; quia ipsum propter crebras compassionum simul et passionum infirmitates corpore extenuatum et exterminatum eum mundus abhorrebat, nihil in eo inveniens 436 quod pertineret ad ipsum. Si ergo Paulus cum infirmantibus infirmabatur, cum esset conservus et frater, cum conservis et fratribus; quid benignus Jesus Dominus et pater, pro creatura et filiis? Ardebat Paulus, quasi esset radio solis accensus: quantum ipsum Solem putas exarsisse? Si usque ad tantam infirmitatem per affectum compassionis accenditur qui scintillam charitatis habuit; quid sentiendum putas de ipsa Charitate, de cujus plenitudine omnes acceperunt?

21. Nec aliquo modo dubitandum, quin infirmitatem et exterminationem corporis incomparabilem sustinuerit, qui etiam venerat crucem sustinere, et præ cæteris tanto magis fuerit confectus, quanto major in eo fuit compassionis affectus, qui non solum facta, sed etiam cogitationes inspexit. Suffragatur his rationibus sententia ipsius Domini sic dicentis: *Jerusalem, Jerusalem, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, et noluisti?* (Matth. xxiii, 37.) Videamus quid sibi hoc velit, quod Dominus se gallinæ magis, quam alteri animali voluit comparare. Quia, ut a sanctis Patribus tenetur, ideo factum est, ut exprimeretur incomparabilis affectus charitatis. Nullum enim animal circa pullos suos tanta compassione movetur, sicut gallina. Fit enim toto corpore hispida, voce rauca, toto fervens animo, et omnibus membris infirma, et usque ad supremum defectum perveniens. Si ergo in tantum pullis suis gallina animal irrationale compatitur; quanto putas optimum Jesum humano generi fuisse compassum? ad quantam putas cum debilitatem et infirmitatem pervenisse? quanta ipsum putas macie confectum fuisse, qui pro omnibus cognoscitur doluisse? Unde Isaias: *Vere languores nostros ipse tulit, et peccata nostra ipse portavit* (Isai. liii, 4).

22. Sed ad passionis jam defectum veniamus. Passionem autem non illum diem unum appellamus, quo mortuus fuit, sed totam vitam illius. Tota enim vita Christi crux fuit et martyrium. Breviter ergo dicamus, sed meditando longius immoremur, quantæ fuerit parcitatis in abstinencia; quam prolixus fuerit in vigiliis; quam frequens in orationibus; in labore, in sudore vultus sui quam assiduus, cum circumiret vicos et castella, evangelizans et curans undique; et quam crebro famem pertulit et sitim ille Panis vivus, ille Fons aquæ salientis in vitam æternam. Videamus aliud jejunium quadraginta dierum et quadraginta noctium, post quos esuriit; et jam a deserto ad homines redeunti occurramus, et vultum illum

PATROL. CLXXXIV.

amabilem tantis jejuniis consideremus afflictum. Et optime posuit Evangelista post jejunium, *Esuriit* (Matth. iv, 2); ut scias Jesum, non in virtute divinitatis, sed humanitatis suæ natura jejunasse. Quid enim magnum, si in divinitatis fortitudine quadraginta diebus jejunasset, in qua nunquam esuriit?

23. Sed jam ad illum ultimæ diei agonem veniamus, et causas deformati corporis nequibimus ignorare. Incipiat ergo consideratio nostra in eodem loco, ubi, ipso teste, cum inciperet pavere et tedere, tristis fuit anima ejus usque ad mortem (Marc. xiv, 33, 34). Sudor sanguineus orantis et agonizantis membra copiose perfudit, ita ut jam non solum distillaret, sed guttatim decurreret in terram (Luc. xxii, 43, 44). Procedamus nunc, et illius noctis incommoda percurramus: quomodo tentus, vinctus, tractus, cæsus, consputus, colaphis alapisque percussus, spinis coronatus, arundine cæsum caput, flagellis acerrimis laceratus, propria cruce oneratus, primo portans eam, quæ ipsum postea statim fuit portatura. Talem inspice Jesum. Quis hic locus delicarum? qualis hic decor speciei? quis in corpore sic maciato formæ pulchritudinem quærat?

24. Sed veniamus ad finem. Nudatur Jesus. Quare? Ut tu corporis purissimi deformationem valeas intueri. Nudatur ergo bonus Jesus. Heu mihi! qui vestivit cælos diversis sideribus, ante crucem exspoliatus, nudus etiam ut erat, lividus cruci affligitur. Heu! candor lucis æternæ nigrescit in carne pro carne salvanda, et facies quam Cherubim et Seraphim aspicere desiderant, erat ex lacrymis turgida. Nudatur Dominus, qui ante sæcula regnans decorem induit et fortitudinem, cui canimus: *Confessionem et decorem induisti; amictus lumine, sicut vestimento* (Psal. ciii, 1, 2). 437 Spectaculum fit et opprobrium mundo et hominibus; fit tanquam prodigium multis, et commotio capitis in populis Caput nostrum, gaudium nostrum, honor noster bonus Jesus. Sed quid moror? Exaltato in crucem perforantur manus et pedes viri optimi benigni Jesu. Ejicitur sanguis, si quis supererat. Stat Mediator noster in conspectu Patris sui in confractione, ut avertat iram ejus, ne disperdat nos. Vere non cadit mente: stat constanter etiam perseverantia bonæ voluntatis. O qualem te intueor, dulcis Jesu? O dulcissime atque amantissime Jesu, quis te tam amaræ et tam odiosæ morti addixit! Vulnerum antiquorum nostrorum unice Salvator, quis te usque ad hæc non solum dirissima, sed etiam turpissima vulnera patienda periraxit? O Vitis dulcissima, bone Jesu, huncine fructum reddit tibi vinea tua, quam de Ægypto transulisti? Exspectaveras patienter usque ad hunc diem nuptiarum tuarum, ut faceret uvæ; fecit autem spinas. Spinis enim coronavit te, et spinis peccatorum suorum circumdedit te. Ecce in quantam amaritudinem conversa est vitis, non jam tua, sed aliena. Negavit enim te dicens et clamans: *Non habemus regem, nisi Cæsarem!* (Joan. xiv, 15).

25. Ejectum ergo te extra vineam civitatis et

consortii tui, sacrilegi agricolae occiderunt non subito, sed longo crucis tormento confectum, et multis vulneribus flagellorum et clavorum pariter cruciatum. O quantos habes, Domine Jesu, percussores! Percutit te Pater tuus, qui proprio Filio suo, id est tibi, non peperit, sed pro nobis omnibus tradidit te (*Rom. viii, 32*). Percutis te ipsum: tradis enim in mortem animam tuam, quam nemo potest tollere a te sine te (*Joan. x, 18*). Percutit te discipulus impius traditione et osculo falso. Percutit te Judaeus colaphis et alapis. Percutit te Gentiles flagellis et clavis. Ecce quantum percussus et humiliatus es. O quanti percussores, et quanti traditores tui! Tradidit te Pater tuus coelestis; quia, sicut dictum est, pro nobis omnibus tradidit te. Sic enim quidam servorum tuorum gratulando dicit de te: *Qui dilexit nos, et tradidit semetipsum pro nobis* (*Ephes. v, 2*). O vere admirabile commercium! tradidit se rex pro servo, Deus pro homine, creator pro creatura, innocens pro nocente. Tradidisti ergo te in manus traditoris illius falsi discipuli: tradidit ille te Judaeis, et tradiderunt te illi pessimi traditores Gentilibus ad illudendum, et conspuendum, et flagellandum, et crucifigendum. Dixisti et praedixisti tu haec (*Marc. x, 33, 34*), et ecce facta sunt. Omnibus enim consummatis, ecce crucifixus es. Nec sufficit te vulneratum esse, quin et super dolorem vulnerum tuorum addunt, dantes tibi sitiienti vinum myrrhatum bibere cum felle mistum.

26. Doleo super te, Domine mi rex, magister, et pater, imo et frater, Domine mi Jesu Christe, amabilis valde super amorem mulierum, cujus sagitta nunquam abiit retrorsum (*II Reg. i, 26, 22*). Sagittae enim tuae, id est doctrinae tuae, acutae, quia vivus est sermo tuus et efficax, et penetrabilior omni gladio accipiti, pertingens usque ad divisionem animae et spiritus (*Hebr. iv, 12*). Nec declinat clypeus tuus in bello. Scuto enim bonae voluntatis tuae coronasti nos. Hasta orationum tuarum non est aversa; quia etiam pro transgressoribus orasti ut non perirent; quanto magis pro amatis? tu leone fortior. Etenim tu leo de tribu Juda, superasti illum leonem qui circum rugiens et quarens quem devoret (*Apoc. v, 5*). Tu aquila velocior. Exsultasti enim ut gigas ad currendam viam (*Psal. xviii, 6*), ad implendum mysterium incarnationis tuae: donec sicut aquila provocans pullos suos, expandisti alas brachiorum tuorum in cruce, et super nos volitans assumpsisti nos, et portasti in humeris tuis, in fortitudine tua, ad habitaculum sanctum tuum, in domum familiaritatis et claritatis tuae; ubi de ove et drachma perdita et inventa fecisti convivium vicinis et amicis tuis beatissimis spiritibus, ipsos hilariter ad tuam congratulationem invitans, faciens in caelis gaudium de peccatore poenitente. Et cum talis sis ac tantus, morte turpissima condemnaris, spiritumque in manus Patris commendando, capite inclinato, exspiras.

27. Venite, quæso, et condolete ei omnes qui gaudere desideratis in Domino. Attendite manu for-

tem nostrum, quomodo contritus est; desiderabilem nostrum, quomodo **438** miserabiliter deformatus est; pacificum nostrum, quomodo in bello peremptus. Ubi est rubor roseus? ubi candor juvenilis? ubi in corpore tam contrito decorem invenies? Ecce defecerunt dies nostri diei Domini Jesu, qui solus est dies sine tenebris, et ossa ejus sicut cremium aruerunt. Percussus est sicut fenum, et aruit cor ejus; elevatus est et allisus valde: sed in decore extrinseco decorem simul vere et decus intrinsecus retinebat. Noli ergo deficere pro ipso in tribulationibus tuis, quia hunc speciosum forma prae filiis hominum viderunt omnes in cruce, qui tantum exteriora intuebantur, et viderunt eum non habentem speciem neque decorem: sed facies ejus abjecta est quasi deformis. De hac tamen deformitate Redemptoris nostri manavit pretium decoris nostri, sed decoris interni. Omnis enim gloria filiae regis ab intus (*Psal. xlv, 14*). Senserat haec, quae in Cantico Salomonis proclamat: *Nigra sum, sed formosa, filiae Jerusalem, sicut pelles Salomonis* (*Cantic. i, 14*). Nisi corpus Domini Jesu deforme fuisset, cujus nigredinem supra pro parte executi sumus; formositatem intrinsecam (quia in ipso omnis plenitudo divinitatis) quis enarrabit? Deformemur igitur et nos in corpore extrinsecus cum deformato Jesu, ut reformemur interius in anima cum formoso Jesu. Conformemur corpori Vitae nostrae in corpore nostro, ut reformet corpus humanitatis nostrae configuratum corpori claritatis suae. Imitatores simus Pauli apostoli, sicut ipse Christi (*I Cor. xi, 1*), qui de se dicit, *Christo confixus sum cruci* (*Galat. ii, 19*): et alibi, *Ego semper porto stigmata Jesu Christi in corpore meo*. (*Id. vi, 17*). Bene portabat characterem passionis Jesu Christi in corpore suo, cui mundus mortuus erat, et ipse mundo. Fuscus effectus est, quia decoloravit eum sol passionis et charitatis Christi. Sciendum tamen, quod ea quae diximus de deformitate corporis speciosi, non de naturali, sed de accidentali deformitate Domini diximus, non accusantes in ipso defectum naturae, sed passionis charitatem commendantes.

CAPUT VI.

D De foliis vitis generaliter, id est de variis Christi verbis, ad virtutum commendationem spectantibus.

28. Folia vitis pene omnium arborum foliis praestantiora sunt. Quid autem in foliis, nisi verae Vitae nostrae benignissimi Jesu verba commendantur? Praeeminet in foliis vitis: praeeminet in verbis Dominus Jesus. Senserant hoc Judaeorum ministri, qui missi ut adducerent Jesum, reversi et culpati dixerunt: *Nunquam locutus fuit homo sic* (*Joan. vii, 46*). Non accusaverunt defectum trunci, pulchritudinem foliorum videntes: imo per folia aliquid aliud quam quod videbatur, in corpore debili latere senserunt. Senserat etiam Petrus, qui multis a Domino Jesu recedentibus, et interrogatis ab ipso duo-

decim Apostolis, *Numquid et vos vultis abire?* respondit: *Domine, quo ibimus? verba vitae aeternae habes* (*Id. vi, 68, 69*); et nos ad quem ibimus? absit. Ac si diceret: Folia pulcherrima habes, quae nos ab omni aestu protegant. Da nobis ergo alium pulchriorem, id est meliorem te, et ibimus ad illum abs te. Quem quia dare non potes, qui omnia potes, ad quem ibimus relinquentes te? Senserat horum foliorum, id est verborum benigni Jesu, virtutem, quae loquente ipso ad turbas, in foliorum pulchritudine singulari laetata non cogitabat, nec tacite quidem, sed extollens vocem dixit: *Beatus venter qui te portavit, et ubera quae suxisti* (*Luc xi, 27*). Vere beata, imo beatissima terra, quae talem tulerat vitem, virgo Maria mater Jesu: vere et tu beata, quae foliorum pulchritudine considerata, inter tot calumniantium insidias sola veritati testimonium audacter praebuisti. Sed credo quod jam nunc magnam habes, et majorem habitura sis hujus confessionis mercedem, ipsa Veritate, cui testimonium perhibuisti, jam te confitente coram Patre suo; et hunc nihilominus confessuro, cum dicet calumniatoribus suis: *Non novi vos. Discedite a me, maledicti, in ignem aeternum*. Notis vero dicit: *Venite, benedicti Patris mei* (*Matth. xxv, 12, 41, 34*). Viderunt virorem foliorum verae Vitae Petrus, et Joannes, et Matthaeus, qui ad unam vocantis vocem illi retia, iste telonium reliquerunt. Quis virtutem verborum benigni Jesu enumerare sufficiat? Quae virtus est verborum, quae verbis illius non commendetur? Nulla profecto.

439 29. Vis autem audire verba breviter, quae tanquam folia refrigerium nobis ab aestu praestent vitiorum? Ad commendationem humilitatis dicit, *Qui voluerit inter vos major esse, sit vester minister*: et, *Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, et dare animum suum in redemptionem pro multis* (*Id. xx, 26, 28*): et item, *Qui se humiliat exaltabitur* (*Id. xxiii, 12, et xi, 29*). Ad commendationem mansuetudinis contra iram, *Discite a me quia mitis sum et humilis corde*: et item, *Beati mites, quoniam ipsi hereditabunt terram*. Ad commendationem charitatis contra invidiam: *Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos et calumniantibus, ut sitis filii Patris vestri, qui solem suum oriri facit super bonos et malos, et pluit super justos et injustos* (*Id. v, 44, 45*). Ad commendationem alacritatis ad exercitia spiritualia contra acediam, ait discipulis, *Vigilate et orate, ne intretis in temptationem* (*Id. xxvi, 41*): et alibi, *Quoniam semper orare oportet, et nunquam deficere* (*Luc. xviii, 1*). Ubi intelligitur orationem non tantum esse vocis, sed devotionis. Non enim semper clamare possumus motu labiorum; semper autem possumus bono desiderio fervere: quod ostendit Dominus loquens ad Moysen tacentem, *Quid clamas ad me* (*Exod. xiv, 15*)? Desiderium viri sancti, clamorem appellat; quia lingua profecto tacebat. Unde Dominus in Psalmo: *Desiderium pauperum exaudivit Dominus*;

A praeparationem cordis eorum audivit auris tua (*Psal. ix, 17*). Ad commendationem largitatis contra avaritiam, *Date eleemosynam, et omnia munda sunt vobis* (*Luc. xi, 41*): et illud, *Facite vobis amicos de mammona iniquitatis; ut, cum defeceritis, recipiant vos in aeterna tabernacula* (*Luc. xvi, 9*). De divitiis iniquitatis, id est inaequalitatis, hoc est, quae nobis abundant, cum aliis deficiant, facimus nobis amicos, cum illas pauperibus erogamus; ut, si modo in illos misericordes existimus, per illos post hanc vitam misericordiam consequamur. Beati enim misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur (*Matth. v, 7*). Ad commendationem vero abstinence contra gulam: *Attendite, inquit, ne graventur corda vestra crapula et ebrietate; et superveniat in vos repentina dies* (*Luc. xxi, 34*). Et parabolam contexuit de divite epulante quotidie splendide, qui mortuus petebat guttam aquae, cum esset in tormentis, a Lazaro quiescente post mortem, nec poterat obtinere, recipiens perpetua mala pro voluptate temporali transacta (*Id. xvi, 19, 26*). Ad commendationem castitatis contra luxuriam: *Audistis, inquit, quia dictum est antiquis, Non mœchaberis. Ego autem dico vobis, quia quicumque viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mœchatus est eam in corde suo* (*Matth. v, 27, 28*). Hujus verbi folio tegantur oculi nostri; ne si forte minus caute reserentur, eveniat quod Jeremias dicit: *Ascendit mors per fenestras nostras* (*Jerem. xi, 21*). Fenestrae quippe animae nostrae sunt foramina sensuum nostrorum, scilicet oculorum, aurium, narium, et oris: per quos quasi per fenestras quasdam mors ascendit, quoties ad aliqua criminalia appetenda reserantur. His et aliis verbis plurimis, tanquam quorundam foliorum umbra per Vitem nostram benignum Jesum ab aestu vitiorum refrigeramur, et in virtutum temperie refovemur.

CAPUT VII.

De umbra foliorum vitis, id est de verbis a Christo in crucem elevato prolatis.

30. Sed quia gratior solet esse umbra foliorum vitis, cum ipsa elevata super quamdam struem lignorum huc et illuc distenditur; videamus si vera Vitis nostra aliquando elevata fuerit et distenta, et si qua tunc ad nostram protectionem dulcium verborum folia emisit, contemplerur. Quod elevata fuerit Vitis nostra, ipsa testatur de se dicens, *Ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipsum* (*Joan. xii, 32*): item, *Sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet Filium hominis* (*Id. iii, 14*). Elevatus ergo fuit, quia exaltatus. Manifestum est autem quod haec exaltatio de cruce dicta est. Et vide quam apte lignorum strues, super quam vites solent elevari, crucem signet. Cancellantur enim, hoc est, ex transverso componuntur: et sic super haec vitis elevata distenditur convenientius. Cancellantur ligna crucis: elevatur in illam, distenditur brachii et toto corpore vitis nostra, bonus **440** Jesus. In tantum enim in cruce

distensus fuit, ut numerari possent omnia membra ejus. Ita enim dixit per prophetam: *Foderunt manus meas, et pedes meos: dinumeraverunt omnia ossa mea* (Psal. xxi, 17, 18). Quantum fossus fuit, supra dictum est: quantum autem distensus, nunc subjungitur, *Dinumeraverunt omnia ossa mea*. Ac si diceret: Tum distensus sum dextrorsum et sinistrorsum, et a summo deorsum, ut corpore meo in modum tympanicæ pellis distenso, facile possent omnia ossa mea dinumerari. Respice in faciem Christi tui, o anima christiana, et eleva oculos tuos ad tormenta illius non sine lacrymis, et cor contritum non sine singultu, et vide quantam tribulationem et dolorem invenit, dum quæreretur te, ut inveniret te. Laxa igitur oculos tuos, ut respicias in faciem Christi tui. Ausculta auribus arrectis, sed in dolore tanto, quod proferat verbum, et semel auditum pro pretiosissimo reconde thesauro in cubiculo cordis tui. Ecce positus est hic in immiti lectulo mortis suæ, crucem dico. Extrema sponsi tui mandata conserva, si vis hæreditatem incoquinatam et immarcescibilem obtinere. Nec multa sunt, quæ moriens locutus est, facile servabuntur a voluntaria Christi sponsa.

CAPUT VIII.

De foliis vitis in speciali, sive de primo verbo Christi in cruce pendentis, Pater, ignosce illis, etc. Luc. cap. xxiii, v. 34.

31. Septem sunt verba, quæ, quasi septem folia semper virentia, Vitis nostra, cum in crucem elevata fuit, emisit. Cithara tibi factus est sponsus, cruce habente formam ligni; corpore autem suo vicem supplente chordarum per ligni planitiem extensarum. Nam nisi ligno affligeretur expansus, neuiquam verborum sonum ederet tanquam citharizans, quibus amplius delectareris. Observa diligentius. Septem chordas habet cithara. Cantat tibi, ludit tibi, te ad audiendum invitat, quæ illum ad loquendum potius debueras invitare. Vide ergo folia Vitis tuæ, et indelebiter ea memoriæ commendare memento. Hæc autem septem diversis modis ordinantur, quorum ordo non facile potest inveniri, cum non ab uno evangelista fuerint ordinata. Nos ergo eam secundum quod potuimus investigare, ordinamus.

32. Luca referente cognovimus, quod cum crucifixus esset Jesus, dixit: *Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt*. O folium viride! o verbum, summi Patris Verbo conveniens! Facit bonus doctor, quod jusserat. Orat non solum pro persecutoribus, et calumniatoribus, sed etiam pro occidentibus se. Reconde in thesauro cordis tui hoc folium, ut quotiescunque inimici, memoriam abundantiae suavitatis Jesu valeas eructare, folium semper, tanquam clypeum, contra inimicorum insultus opponens. Orat Christus pro suis occisoribus: tu non orabis pro detractoribus?

33. Sed ipsam orationem diligentius videamus. *Pater, inquit. Quare nomen Patris ponit? Solent*

A pueri, aliquid affectuosius orare volentes, nomen paternum nominare: ut naturalem dilectionem ipsis ad memoriam reducant, per quam facilius petitionis suæ consequantur effectum. Sic et Redemptor noster miserator et misericors, patiens et multum misericors, patiens et multum misericors, et suavis in universis, quamvis se a Patre sciret semper audiri, tamen nobis commendans cum quanto affectu sit pro inimicis orandum, nomen posuit charitatis. Tanquam si diceret: Per dilectionem paternam qua unum sumus, supplico tibi, ut exaudias me pro his occisoribus meis ignoscendo. Agnosce Filii tui amicitiam, ut inimicis ignoscas. Et idem quare sit ignoscendum, subjungit: *Quia nesciunt quid faciunt*. Quid hic dicemus? Numquid ignorabant se crucifigere eum, quem crucifigebant? Nequaquam, sed quis esset ille quem occidebant, ignorabant. Si enim cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent (1 Cor. ii, 8). Nescierunt quid facerent; quia quantum deliquerunt, nescierunt. Sic cogitandum, sic orandum tibi, quæ sponsa Domini nuncupari desideras. Cum in te sæviunt inimici, cum obloquantur, minantur, damna ingerunt, et cum in faciem cædunt, imo et cum occidunt; memento folii **111** Vitis tuæ, sonum citharæ tuæ recordare; sequere, id est, imitare sponsum tuum, et dic ex toto corde: O sponse, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt; id est, quantum delinquant, ignorant. Si enim scirent quantam beatitudinem amittant, quantam infelicitatem peccando incurrant, utique non peccarent. Quid enim est quod omnes homines ad peccandum instigat, nisi ignorantia boni quod perditur, et mali quod peccando incurritur? Amittitur peccando optimus Deus, acquiritur pœna gehennalis, quorum commutationem nullus appetit, nisi prorsus insanus. Et vere quicumque cœli delicias amittentes scienter peccando pœnas infernales invadunt, insani sunt: nesciunt ergo quid faciunt. Talibus ergo et pro nostra salute, et pro illorum ignorantia est ignoscendum, et pro ipsis orandum, cum grandi fiducia, quia tales preces aures Domini violenter irrumpunt. Nimirum exaudit ipse alios, in quo se voluit exaudiri. Et exauditus fuit, cum ad prædicationem Petri uno die tria millia, alio die quatuor millia eorum, qui in necem Domini acclamaverant, sunt conversi (Act. ii, 41, et iv, 4). Quanta in cœlestibus jucunditas, cum occisus occisorem, et quilibet læsus se lædentem orationibus suis perducit ad cœlum! O quanta fuit exultatio Stephani super conversione Pauli, qui suis orationibus ad fidem conversus, postea pro fide Christi sicut ipsum lapidaverat, lapidatus est, et multa mala, quæ ante sanctis ingesserat, propter Christum sustinuit! Sequamur igitur et nos pro inimicis orando, ut illis simul et nobis æternam mereamur obtinere salutem.

CAPUT IX.

De secundo folio vitis, seu de secundo verbo Christi in cruce, Hodie mecum eris in paradiso. Luc. cap. xxiii, v. 43.

34. Secundum Vitis nostræ folium, et secunda citharæ nostræ chorda est secundum verbum Domini crucifixi, quod ait ad Latronem confitentem, et crucifixi consortium expetentem: *Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiso*. Quanti viroris est hoc folium! O quantam dulcedinem resonat chorda ista! Quam subito ex hoste factus est amicus, ex alieno familiaris, de extraneo proximus, de latrone confessor! O quanta Latronis fiducia! omnis mali, nullius boni conscius sibi, transgressor legis, vitæ simul et substantiæ raptor alienæ, positus in januis mortis, in fine vitæ, desperatus de vita præsentis, spem vitæ futuræ quam toties demeruerat, nunquamque meruerat concipere, eam requirere non formidat. Quis hic desperet, Latrone sperante? Sed operæ pretium est diligenter intueri qualis fuerit Latio iste; ne, si causam spei nesciamus, præsumptionis vitium incidamus. Omnes amici et proximi, et noti, fratres quoque, imo et ipsi discipuli unanimis, et electi de mundo a Domino Jesu Christo, in tantarum pressurarum molestia, in tanta confusione, et tantis opprobriis, percusso pastore velut erraticæ oves sunt dispersi. Fugerat quoque ille discipulus quem diligebat Jesus. Ille ardens a longe sequebatur, signorum immemores divinorum, quæ Salvatore toties viderant operari, imo et ipsi in nomine ipsius fuerant operati. Et nunc Latio inter tot improperia et miseras, imo et inter tot tormenta crucis et mortis prius non cognitum confitetur, et ab eo fiducialiter petit auxilium, qui auxilio videbatur indigere. Quem discipulorum tanta audacia inflammavit? Fugerunt omnes eum, quem hactenus fuerant confessi dum viveret: iste vero quem viventem negaverat, confitetur morientem.

35. Orat vero in fide, et spe, et charitate, dicens: *Memento mei, Domine, dum veneris in regnum tuum*. Credit profecto in eum, quem Dominum et Regem appellat. Quis autem petit hoc, quod non sperat? Amat vero eum, cui conjungi desiderat. Quid tali oratori ille bonus Pater negaret, qui eum incitaverat ut rogaret, præsertim dum in sede sponsali, in die nuptiali sederet? Sedes sponsalis, crux erat, in qua verus sponsus sponsam suam Ecclesiam sibi copulavit, ipsam sibi proprii sacri sanguinis effusione subarrhans. Exaudivit ergo Christus animam non jam Latronis, sed confessoris sui, sponsam suam, et orantem digna responsione confortavit: *Amen dico tibi* **112** *vere dico tibi, hodie mecum eris in paradiso*. Cui tibi? Tibi, qui me confessus es in cruce tormentorum: mecum eris in paradiso deliciarum. *Mecum*, inquit. Mira benignitas! Non dicit simpliciter, *eris in paradiso*; vel, cum Angelis eris: sed, *mecum eris*. Satiaberis eo quem desideras: videbis in maiestate, quem confiteris positum in infirmitate. Nec differo quod promitto; quia *hodie*

A mecum eris. Bonus vero et dulcis Jesus cito exaudit, cito promittit, cito dat. Quis de tam pio exauditor, veloci promissore, prompto redditore desperet? Speravimus in te, qui novimus dulce nomen tuum, quoniam non derelinques quærentes te. Accedimus ergo ad te, o bone Jesu, mente qua possumus, sedentem in throno maiestatis; orantes, ut illuc a te, et ad te mereamur introduci, quo ingressus est tuus Latio, te confessus in throno crucis.

CAPUT X.

De tertio folio vitis, id est, tertio verbo Christi in cruce, Mulier, ecce filius tuus, etc. Joan. cap. xix, v. 26, 27.

36. Præparemus nunc visum pariter et auditum cordis nostri ad videndum tertium folium Vitis nostræ. *Mulier*, inquit, *ecce filius tuus. Ecce mater tua*. Verbum bonum et suave, verbum mirabile, magnum continens piæ charitatis affectum! Certe nos legimus Dominum Jesum, maxime cum ad ætatem provecctam accesserat, charissimæ Matri suæ familiariter adhæsisse, et cum ipsa frequentius convitatum esse, et præ cæteris mihi allocutum. Sed quantus in ipso fuerat circa Matrem charitatis affectus jamcorporaliter recessuro, brevibus intimavit verbis. Et ut crucis suæ taceam passionem, quanta circa beatam Matrem compassione mutua credis affectum fuisse cor ejus mitissimum, quod tam valido doloris sui gladio transverberatum perfecte sciebat? Adauxit vulnere passionem materna compassio, quam contritissimo corde, manibus complois, oculis lacrymarum torrente fluentibus, vultu contracto, voce querula, et totis viribus cordis destituta, viriliter eum vidit sibi adstare pendenti. Quoties ipsam ad illa immitia verecundos putas oculos elevasse? si tamen eos aliquando inde deflexit, vel si præ nimio fluxu lacrymarum potuit intueri. Quoties ipsam propter verecundiam virginalem pariter et immensitatem doloris stantem, ut æstimo, capite cooperto ingemuisse putas lugendo filium, et dicendo, Fili mi Jesu, Jesu fili mi! Quis mihi det ut tecum et propter te moriar, fili mi dulcis Jesu? Quoties ipsam præ immensitate doloris credis potuisse deficere, a quo ipsum summe miror etiam mortuam non fuisse? Moriebatur vivens, vivendo ferens dolorem morte crudeliorem. Sed ne moriendo deficeret, a Filio pro ipsa mortalitate confortata est. Confortata est intrinsecus, exterius vero et verbis et factis pie consolata. Quomodo stabat, juxta crucem Jesu Mater ejus? Vere juxta crucem stabat quia crucem Filii præ cæteris mater majore cum dolore ferebat. Stabant et aliæ, sed proxima hæc.

37. Cum ergo vidisset Jesus Matrem et discipulum stantem quem diligebat, dixit Matri suæ: *Mulier, ecce filius tuus. Ad discipulum autem: Ecce mater tua*. Ac si diceret: Tu me filio corporaliter privaris; unde tibi amicum præ cunctis dilectum in filium do, cujus præsentia interim, dum absum, consoleris. Tu vero me patre spoliaris: unde hanc matrem mihi charissimam tibi in matrem do. Conservate jura

mutuæ charitatis ad invicem, tu istum filium, tu istam matrem habendo. O quam munificus factus es in nuptiis tuis, rex et sponse, bone Jesu! Quam large quæ habuisti omnia tradidisti! Ecce ipsis crucifixoribus tuis orationis affectum, Latroni paradisum, Matri filium, filio matrem, mortuis vitam, manibus Patris animam tuam, toti mundo signa potentiae tuæ contulisti, pro redimendo servo non ex parte, sed totum sanguinem ex multis et largis foraminibus effudisti, proditori tuo reatus sui poenam, terræ corpus non corrumpendum, sed ad tempus reddidisti.

38. Sed movet me, quod cum dixisset, *Mulier, ecce filius tuus*; subjunxit, *Ecce mater tua*: cum utique etiam si hoc non subjunxisset, necessarium fuisset eam esse matrem **413** illius, qui in filium sibi datus erat. Sed hoc mutuæ charitatis affectum mihi commendare videtur. Sunt enim nonnulli, qui ab omnibus amari volunt, sed nullos affectu mutuo complectuntur. Nolunt ut eorum labores et dolores allevientur, et cum ferantur a pluribus, ipsi nullius onera volunt portare, etc. Non hoc enim Christus docuit, aut fecit. Portavit enim onera tua, invitans te, et tu onera portes illius, id est, ut tu passionem illius imiteris. Christus enim passus est relinquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia ejus (*I Petr. II, 21*). Hoc et docuit cum Matrem Discipulo, et Matri Discipulum mutuo commendavit: nimirum nolens ut charitas spiritualis ex una parte frigida remaneret; sed ut simul dormientes, id est, in vera et pura charitate simul quiescentes, mutuo calefiant, id est, alter ab altero ad charitatis exercitia mutuo accendantur. Hoc enim est efficax signum veræ et puræ charitatis, quod hi qui spiritualiter connectuntur per puram charitatem ad exercitia spiritualia alterutrum accendunt, ut devotius orare, sæpius genuflectare, frequentius disciplinam corporalem suscipere libeat; præcipue cum nec invidet, imo ut congaudeat amans quisque, si tertius vel quartus, vel plures ad charitatem illius quem amanti, se adjungant: dummodo tales sint, quorum familiaritas non sit suspecta; et in his omnibus, et in his similibus charitatis fervore perseverantiam conservent. Non enim bonum videtur habuisse fontem rivus charitatis aliquando decrescens. Amemus ergo et nos invicem, et amoris efficaciam operibus approbemus; quia talis charitas ex Deo est, quæ finis est præcepti, et quæ legem implet.

CAPUT XI.

De tribus charitatis speciebus, per tria priora verba commendatis.

39. Sed in tribus verbis pertractatis tres charitatis species mihi commendari videntur. Una, quæ habetur ad inimicos etiam reconciliari nolentes, de qua dicit Joannes, *Diligamus Dominum, qui dilexit nos* (*I Joan. IV, 19*), cum adhuc essemus inimici: et hoc est summa et magis admiranda dilectio. Diligere enim inimicos magis divinum est quam humanum. Secunda, quæ habetur ad eos qui aliquando fuerunt inimici, sed petita reconciliatione, in gratiam

A sunt recepti: unde Paulus, *Reconciliati sumus Deo per sanguinem ipsius* (*Rom. V, 9, 10*). Tertia, quæ habentur erga eos qui nunquam fuerunt inimici: de qua idem, *Operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei* (*Galat. VI, 10*). Prima autem charitatis species nobis commendatur in primo verbo, ubi Dominus Jesus orat pro inimicis. Secunda, ubi Latroni petenti paradisum promittit. Tertia, ubi amicos præcipuos committit. Tegamur ergo horum umbra foliorum. Audiamus et exaudiamus hos nostræ citharæ sonos dulcissime modulantes, et a fervore omnis invidiæ, odii, iræ, et ab omni amaritudine detractionis, adulationis, simulationis, adjuvante Domino qui est vera charitas, temperemus ipsum in omnibus charitatis speciebus, animo simul et operibus imitantes.

CAPUT XII.

De quarto folio vitis, seu quarto verbo Christi in cruce, Deus, Deus meus, utquid dereliquisti me? Matth. cap. XXVII, § 46.

40. Sed jam ad quartum folium videndum, et quartam chordam audiendam, oculus simul et aurem cordis adaptemus. Acutos petit hoc folium oculos, aures bene purgatas hæc chorda: imo et ipse purgare et acuire potest aures et oculos, quia jam non simpliciter hoc verbum ut cætera dicit Dominus Jesus; sed ut testatur evangelista, circa horam nonam exclamavit Jesus voce magna, *Heli, Heli, lamma sabachthani? quod est interpretatum, Deus meus, Deus meus, utquid dereliquisti me?* Qui oculi folium hoc non videant? Quæ aures hanc chordam non audiant? Quare ergo clamavit, nisi ut fortius audiat? Quanti fuit doloris, putas, acerbissima hæc magnitudo, cum hoc Dominus Jesu toto corpore distensus clamabat? Sed cave ne propter clamorem putes ad impatientiam dilapsam Dominum Jesum; cum enim in **411** summa crucis esset amaritudine, nihil exivit de ejus corde, nisi dulcedo. Patientiam enim, sicut in sequenti folio et chorda ostendemus, in amarissima passione retinuit; et sui doloris magnitudinem ostendit: quod in beato Job, qui interpretatur Dolens, et verbis et factis ejus prius ostensum fuit; qui auditis nuntiorum verbis amaritudinem animi foris ostendit in verbis. Scissis enim vestibus et tonso crine capitis corruit in terram. Ecce magnitudo doloris. Post hoc ait: *Dominus dedit, Dominus abstulit; sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum* (*Job. I, 21*). Ecce virtus patientiæ. Si patienter sustinuit Job miseras suas, quanto patientius putas Dominum Jesum sustinuisse crucem suam, pro qua sustinenda venerat?

41. Quod autem hæc verba loqueretur ex persona hominis assumpti, cui cum ipso Deo Filio una persona fuit, patet per hoc quod ait, *Domine Deus meus*: quod utique non diceret ipse qui unus est Deus cum Patre, nisi hominem assumpsisset. Quid est autem hoc quod ait, *Utquid me dereliquisti?* numquid Pater unum suum Filium poterat derelinquere? Absit. Sed pro toto corpore suo, id est, pro se et pro tota Ec-

clesia, loquitur ista. Caput enim nostrum Dominus Jesus volens unitatem commendare, et charitatem suam quam habet ad Ecclesiam sponsam suam, se quoque omnibus membris suis passurum ostendit: quia nunc in capite sustinuit passionem, hoc est, in proprio corpore, quod assumpsit de Virgine. Clamat autem se derelictum, qui derelinqui non poterat; quia multa membrorum suorum ad tantam tribulationem erant ventura, ut a Deo derelicta penitus viderentur. Quorum personam gestabat ille, qui dicebat: *Qui custodiebant animam meam, consilium fecerunt in unum, dicentes: Deus dereliquit eum, persequimini, et comprehendite eum, quia non est qui liberet eum* (*Psal. LXX, 10, 11*). Quod et ipsi benigno Jesu in tormento crucis impropertum est: *Si Filius Dei es, salvum te fac* (*Matth. XXVII, 40*).

42. Potest et ita accipi, quod Dominus prævidens eliquos, imo plurimos in corpore suo, qui ab unitate Ecclesiæ suæ per hæreses, sive per alia criminalia peccata erant recessuri, illorum personam in se transfigurando, clamabat: *Utquid dereliquisti?* Ac si diceret: Quare aliquis eorum abiit retrorsum, ut pereat ab unitate corporis mei, qui tanto cruciati mihi sunt uniti? Unde ex persona martyrum dicitur in Psalmo: *Adhæsit in terra venter noster* (*Psal. XLIII, 25*). Per ventrem, qui est mollior et infirmior pars hominis, signantur illi qui carentes patientia et firmitate perseverantiæ, et propter hoc in acerbitate tormentorum deficientes, adhæserunt in terra, id est, terrenis consiliis et actionibus consenserunt. Nos autem qui adhuc in tribulationibus quotidianis versamur, qui spectaculum facti sumus mundo et Angelis et hominibus, et tanquam purgamenta hujus mundi et peripsema omnium usque adhuc (*I Cor. IV, 9, 13*); inenarrabilem spiritus fiduciam concipiamus ex hoc præcipue, quod ipse Dominus consolator omnium pressurarum, tanta unitate spiritus et charitatis nobis conjunctus est, ut etiam personam nostræ infirmitatis in se tam manifestis verbis transfigurare dignatus sit: qui adhuc etiam apud Patrem ostensione vulnerum suorum interpellat pro nobis, orans ne derelinquatur in inferioribus membris suis, qui in se capite nequaquam potuit derelinqui. Et quomodo membra deperirent, quæ in voluntate capitis sui suam sciunt constare salutem? Numquid aliquod membrorum est in mortali corpore nostro, cui non condoleat caput nostrum? Si affligitur pes vel manus, statim clamat caput per linguam: Cur affligor? Clamabat Dominus ad Saulum in membra sua sævientem, *Cur me persequeris?* (*Act. IX, 4*) cum ipse tamen securus remaneret in cælo. Benedictus sit Dominus Jesus, qui primo in se pro nobis, nunc vero etiam nobiscum in nobis pati dignatur tribulationem, quam exigente justitia patimur, suam reputans et clamans, *Cum ipso sum in tribulatione* (*Psal. XC, 15*); ut securius confidamus.

415 CAPUT XIII.

De quinto folio vitis, seu quinto verbo Christi in cruce, Sitio. Joan. cap. XIX, § 28.

43. Quintum folium, sive quinta chorda brevis quidem videtur, sed si discutiatur, si diligentius consideretur, ad amoris indicium efficacissima poterit inveniri. Ait enim evangelista: *Videns Jesus quia omnia consummata essent, ut implerentur Scripturæ, quæ implendæ erant, illa utique quæ dicunt: Dederunt in escam meam fel, et in siti mea potaverunt me aceto* (*Psal. LXVIII, 22*). Subjungit enim evangelista: *Vas ergo positum erat aceto plenum; et currens unus implevit spongiam aceto, et circumponens hyssopo, dabat ei bibere* (*Joan. XIX, 28, 29*). Alter vero evangelista plenius exponens quomodo Scriptura sit impleta, etiam fellis facit mentionem, ita dicens: *Et dabant ei vinum myrrhatum bibere cum felle mistum* (*Matth. XXVII, 34, et Marc. XV, 23*). Fractis membris omnibus, dulcis Jesus voluit puniri et linguam. Dedit ergo ei illa vitis aliena conversa in amaritudinem de fructu suo potum amarum, potum non potandum, sed potius degustandum; quia ad poenam linguæ sufficit acutum gustasse.

44. Sed licet hæc ad impletionem Scripturæ in veritate patrata sint, tamen hoc verbo, *Sitio*, aliquid aliud significari videtur. Puto enim quod hoc liquido immensitatem nobis ardentissimæ charitatis voluit commendare, quia ab homine sitiente multo ardentius desideratur potus, quam cibus ab esuriente. In se ergo ostendens Dominus Jesus desiderium illius rei quæ ardentissime concupiscitur, per illam figurari ardorem suæ charitatis ostendit. Licet etiam veraciter possumus accipere, quod siti verit, qui per totum corpus sacrali sanguinis effusione siccat, ossa habuit sicut cremum arefacta. Sed non satis credibile est ipsum de siti corporali dixisse, ut potum peteret carnalem, qui in instanti se sciebat carnaliter moriturum: sed potius desiderium ardentissimum salutis nostræ ipsum credimus siti-visse. Sed est quod moveat nos, quia cum instaret hora passionis extremæ, procedens ad orationem Dominus Jesus procidit in faciem suam, orans et dicens, *Mi Pater, si possibile est, transfer hunc calicem a me* (*Luc. XXII, 42*): et hoc non tantum semel, sed secundo et tertio fecit. Per calicem quem bibiturus erat, procul dubio passionem significans, quam erat passurus: nunc vero eodem calice passionis jam ebibito dicit, *Sitio*. Quid est hoc? antequam gustes, o bone Jesu, petis calicem omnino auferri: et postquam ebibisti, sitis. Ut video, mirabilis potator es tu. Numquid vino jucunditatis, et non potius vino compunctionis et summæ amaritudinis repletus fuit calix tuus? Imo vero compunctionis amarissimæ plenus est, qui non sitim, sed potius potandi fastidium generare deberet.

45. Sed, ut existimo, ante passionem calicem ipsius Patris a te transferri orasti, non ut passio-